

Sezona 2017/2018

BEOGRADSKA FILHARMONIJA

Filharmanija(k)

Dirigent: **Hans Graf** / Conductor: **Hans Graf**

Solista: **Sergej Babajan**, klavir / Soloist: **Sergei Babayan**, piano

Četvrtak, 7. decembar 2017. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

www.bgf.rs

Program:

Igor Stravinski

Pogrebna pesma, op. 5 (srpska premijera)

Igor Stravinsky

Funeral Song, Op. 5 (Serbian premiere)

Trajanje: oko 12 min.

Petar Iljič Čajkovski

Koncert za klavir i orkestar br. 1, op. 23 u be-molu

Pyotr Ilyich Tchaikovsky

Piano concerto No. 1, Op. 23 in B-flat minor

Allegro non troppo e molto maestoso – Allegro con spirito

Andantino semplice – Prestissimo

Allegro con fuoco

Trajanje: oko 35 min.

***

Sergej Rahmanjinov

Simfonija br. 3, op. 44 u a-molu

Sergei Rachmaninoff

Symphony No. 3, Op. 44 in A minor

Lento – Allegro moderato – Allegro

Adagio ma non troppo – Allegro vivace

Allegro – Allegro vivace – Allegro (Tempo primo) – Allegretto – Allegro vivace.

Trajanje: oko 35 min.

Koncertmajstor: Miroslav Pavlović

Concertmaster: Miroslav Pavlović

Jedan od najvažnijih svetskih muzičkih događaja koji je obeležio prošlu, 2016. godinu je ponovno otkriće izgubljene kompozicije Igora Stravinskog (1882–1971), nastale na početku kompozitorovog stvaralačkog puta. *Pogrebna pesma* je napisana 1908. godine u spomen preminulom kompozitoru Nikolaju Rimskom-Korsakovu, koji je ujedno bio i profesor i blizak prijatelj Igora Stravinskog. Delo je, izvedeno prvi put naredne, 1909. godine, a zatim izgubljeno tokom Oktobarske revolucije. U godinama koje su usledile, kompozitor je o ovom delu govorio sa velikim uvažavanjem, opisujući ga kao svojevrsnu prethodnicu svojih ranih remek-dela, baleta *Žar ptica* i *Posvećenje proleća*, verujući da ono negde postoji u arhivama Sankt Peterburga. Potraga za izgubljenim kompozicijom trajala je više od sto godina, a partitura je 2014. godine pukom slučajnošću pronađena u arhivu Sanktpeterburškog konzervatorijuma. Njeno otkriće i ponovna premijera 2016. godine privukle su pažnju celog sveta. Delo je, namenjeno punom trojnom sastavu simfonijskog orkestra sa svim izražajnim mogućnostima koji takav ansambl pruža; u njemu se pronalaze muzičke ode posvećene ne samo Rimskom-Korsakovu, već i drugim velikim uzorima mladog kompozitora: Musorgskom i Vagneru. Svaki od instrumenata, jedan po jedan, svečano izlažu melanholičnu melodiju, kao da redom *polazu vence* na grob preminulog pedagoga i kompozitora. Ove koncertne sezone, Beogradska filharmonija je dobila ekskluzivno pravo da zajedno sa elitnim svetskim orkestrima među kojima su i Berlinska filharmonija, Nacionalni orkestar Francuske, Čikaški simfonijski orkestar i orkestar Filharmonija iz Londona, u 2017. godini po prvi put uvrsti *Pogrebnu pesmu* u svoj repertoar.

Petar Iljič Čajkovski (1840–1893) počeo je da radi na Koncertu za klavir i orkestar br. 1 u zimu 1874. godine. Prilikom predstavljanja dela kompozitorovom bivšem mentoru i profesoru Moskovskog konzervatorijuma, Nikolaju Rubinštajnu, došlo je do žustre svađe. Između ostalog, profesoru je najviše smetala činjenica da delo krši nekoliko ustaljenih pravila žanra i forme. U kritikama se često pominju njegove 'nespretne' proporcije: prvi stav je skoro dvostruko duži od naredna dva zajedno. Romantičarski bujna melodija koja je koncert učvrstila u muzičku memoriju široke populacije izlaže se na samom početku, i nikad više. Lirski drugi stav biva naglo prekinut kontrastnim odsekom u *prestissimo* tempu, koji simulira umetnuti skercozni stav. Međutim, sva ova kršenja 'kompozitorskih pravila' publici nisu smetala, te je nedugo nakon svetske premijere u Bostonu 1875. godine kada je solističku deonicu svirao Hans fon Bilov, ovo ostvarenje postalo deo repertoara brojnih istaknutih pijanista, i do današnjeg dana je ostalo najpoznatije koncertno delo za klavir Čajkovskog. Godinama nakon bostonske premijere, ozbiljno narušeno prijateljstvo sa Čajkovskim, Rubinštajn je pokušao da isceli tako što je delo ipak uključio u svoj repertoar, i izvodio ga do svoje smrti.

Treća i poslednja simfonija Sergeja Rahmanjinova (1873–1943) nastala 30 godina nakon prethodnog ostvarenja istog žanra, premijerno je izvedena 1936. godine. Iako kritičari nisu toplo prihvatili delo, kompozitor je na njega bio izrazito ponosan, i nadao se da će nakon određenog vremena svet shvatiti i sagledati sve njegove vrline. Kao da je to predskazao, tako se i zbililo – 30 godina nakon neuspešne premijere koju je izveo Filadelfija orkestar pod upravom Leopolda Stokovskog, Treća simfonija doživela je renesansu na koncertnim podijumima, u kojoj uživa i dan danas. Kompozicija počinje muzičkim motom u klarinetima, hornama i violončelima, koji će se kasnije pronaći u svakom od njena tri stava, na ovaj način objedinjujući delo. Drugi stav u sebi sjedinjuje dva suprotna raspoloženja, a samim tim i dva *podstava* – lirski i plesni. Finale je obeleženo ruskom folklornom melodikom i ritmovima, što je doprinelo da ostvarenje bude obeleženo kao *najruskija od simfonija Rahmanjinova*. Upravo je ova odlika ono što leži u srcu Treće simfonije, kompozicije koja predstavlja kompozitorovu nostalgiju za velikom romantičarskom epohom koja se 1936. godine činila dalekom i zaboravljenom, kao i nostalgiju za domovinom za koju je znao, u to vreme, da ju je zauvek napustio.

Tisa Jukić*

Sledeći koncert Beogradske filharmonije je u petak, **15. decembra 2017. godine** u okviru ciklusa **Vatra**, u Zaduzbini Ilije M. Kolarca, sa početkom u 20 časova.

Dirigent: **Mihail Jurovski**

Solista: **Narek Haknazarjan**, klavir

Akademski hor **Collegium Musicum**

R. Šuman: *Faust uvertira*

R. Šuman: Koncert za violončelo i orkestar

F. List: *Dante simfonija*

Poštovani pretplatnici, obaveštavamo vas da će pred početak svakog koncerta Beogradske filharmonije, u 19:30 časova, u Muzičkoj galeriji Kolarca, muzikolog Maja Čolović-Vasić držati uvodno predavanje o delima koja su na programu te večeri.

Poštovani posetioci, molimo vas da isključite mobilne telefone i obaveštavamo vas da je za vreme koncerata Beogradske filharmonije strogo zabranjeno fotografisanje i korišćenje uređaja za video ili audio snimanje. Želimo vam prijatno večer.

Dear visitors, please turn off your mobile phones; you are also kindly reminded that taking photographs and the use of video and audio recording devices is strictly forbidden during the concerts of the Belgrade Philharmonic. We wish you a nice evening.

*U sezoni 2017-18, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.

Poznat po širokom repertoaru i kreativnim programima, istaknuti austrijski dirigent **Hans Graf** je jedan od najvažnijih muzičara današnjice. Hans Graf je rođen u blizini Linca. Najpre je učio da svira violinu i klavir, a nakon što je diplomirao klavir i dirigovanje u Visokoj muzičkoj školi u Gracu, usavršavao se u Italiji u klasi Franka Ferare i Serđua Čelibadakea, kao i u Rusiji u klasi Arvida Jansonsa. Grafa je Francuska vlada odlikovala *Nacionalnim ordenom Legije časti* zbog promovisanja francuske muzike širom sveta, a od Austrije je dobio *Veliki zlatni orden časti* za zasluge prema Republici Austriji. Pored dirigovanja, Hans Graf trenutno radi i kao profesor orkestarskog dirigovanja na Univerzitetu *Mocarteum* u Salzburgu.

Hans Graf je 2001. godine imenovan za muzičkog direktora Hjustonskog simfonijskog orkestra, a na tom mestu je ostao do maja 2013. godine, čime je postao muzički direktor sa najdužim stažom u istoriji ovog orkestra. Trenutno ima titulu počasnog dirigenta. Pre svog angažmana u Hjustonu, Graf je osam sezona bio muzički direktor Filharmonije iz Kalgarija, a isti posao je radio i u Nacionalnom orkestru Akvitanije iz Bordoa tokom perioda od šest godina. U periodu 1984–1994, bio je, takođe, na čelu Orkestra *Mocarteum* iz Salzburga.

Hans Graf je čest gost svih većih orkestara na severnoameričkom kontinentu. Među nedavnim i predstojećim angažmanima izdvajaju se nastupi sa Klivlenskim i Filadelfijskim orkestrom, Njujorškom i Losanđeleskom filharmonijom, simfonijskim orkestrima iz Bostona, San Franciska i drugim američkim orkestrima. Nekoliko puta je nastupio u Karnegi Holu sa Hjustonskim simfonijskim orkestrom. Hjustonski simfonijski orkestar i Graf su između ostalog nastupili 2010. godine i tom prilikom izveli njujoršku premijeru audio-vizuelnog programa *Planete – HD Odiseja*, u kome orkestar izvodi Holstovu kompoziciju *Planete*, praćenu ekskluzivnim NASA-inim snimcima istraživanja Sunčevog sistema.

U Evropi, Hans Graf je dirigovao orkestrima kao što su Bečka i Londonska filharmonija, Bečki simfonijski orkestar, Kraljevski orkestar *Konceretgebau* i Orkestar *Gevandhaus* iz Lajpciga, kao i Sanktpeterburška filharmonija, Nemački simfonijski orkestar iz Berlina, Simfonijski orkestar Bavarske radiotelevizije, Roterdamska filharmonija, Budimpeštanski festivalski orkestar, Drezdenska filharmonija, Simfonijski orkestar Danskog radija, Filharmonija Holandskog radija i drugi. Takođe, redovan je gost Sidnejskog simfonijskog orkestra, Filharmonije iz Hong Konga i Seulske filharmonije.

Redovno nastupa na Salzburškom festivalu, a pored toga, učestvovao je i na drugim prestižnim evropskim festivalima kao što su *Mađo muzikale* u Firenci, festivali u Bregencu i Eks an Provansu. Na teritoriji SAD-a, učestvovao je na festivalu Tenglvud, Muzičkom fesitivalu Blossom, Aspen, Vejl Veli i na Muzičkom fesivalu *Grant Park* u centru Čikaga.

Hans Graf je iskusan operiski dirigent, a prvo takvo iskustvo imao je u Bečkoj državnoj operi 1981. godine, nakon čega je predvodio postavke u operiskim kućama u Berlinu, Minhenu, Parizu, Rimu i drugim gradovima. Od operiskih angažmana u poslednje vreme izdvajaju se *Parsifal* u Ciriškoj operi i *Boris Godunov* u Rajnskoj nacionalnoj operi u Strazburu.

Hans Graf snima za diskografske kuće *EMI*, *Orfeo*, *CBC*, *Erato*, *Capriccio* i *JVC*, a njegova brojna izdanja obuhvataju kompletne simfonijske opuse Mocarta i Šuberta, premijerni snimak opere *Es war einmal* A. Cemelinskog i kompletnih orkestarskih kompozicija Ditijea, koje je snimio sa Nacionalnim orkestrom Akvitanije iz Bordoa pod nadzorom samog kompozitora, u produkciji diskografske kuće *BMG Arte Nova*.

Sa Hjustonskim simfonijskim orkestrom je snimio Bartokovog *Drvenog princa za Koch International*; *Lirsku simfoniju* Cemplinskog, *Bergovu Lirsku svitu* i *Malerovu Pesmu zemlje za Naxos*; kao i DVD izdanje *Planete–HD Odiseja*, koje je samostalno izdao Hjustonski simfonijski orkestar. Grafovi poslednji snimci su kompletan opus Paula Hindemita za violu i orkestar, sa Tabeom Cimerman i Nemačkim simfonijskim orkestrom iz Berlina, kao i snimak *Karmine Burane* uživo sa Londonskom filharmonijom.

Sergej Babajan je rođen u Jermeniji, u muzičkoj porodici. Muzičko obrazovanje je počeo u klasi Georgija Sarađeva, a nastavio na Moskovskom konzervatorijumu, u klasi Mihaila Pletnjova, Vere Gornostajeve i Ljeva Naumova. Nakon svog prvog putovanja van SSSR 1989. godine, osvojio je nekoliko uzastopnih prvih nagrada na više međunarodnih takmičenja, poput Međunarodnog takmičenja pijanista Rober Kazadezis (danas Međunarodno takmičenje pijanista u Klivlendu), Takmičenja pijanista u Hamamacuu i Međunarodnog takmičenja pijanista u Škotskoj.

Babajan je saradivao sa dirigentima kao što su Juri Temirkanov, Neme Jarvi, Hans Graf, Dejvid Robertson, Tugan Sokijev i mnogi drugi. Babajan je sa velikim uspehom mnogo puta nastupao sa Valerijem Gergijevim, između ostalog na međunarodnom festivalu *Stars of the White Nights*, na Moskovskom Uskršnjem festivalu, u Barbikan centru sa Londonskim simfonijskim orkestrom kojim je dirigovao Gergijev, u sanktpeterburškom Pozorištu Marinski, Velikoj sali Moskovskog konzervatorijuma, u Pozorištu Šanzelize u Parizu, na Salcburškom festivalu i Festivalu Roterdamska filharmonija-Gergijev gde je Babajan bio rezidencijalni umetnik. Babajan nastupa sa najpoznatijim svetskim orkestrima, poput Londonskog simfonijskog orkestra, Klivlenskog orkestra, Orkestra Marinski, Varšavske filharmonije, Škotskog simfonijskog orkestra Bi-Bi-Sija, Nacionalnog orkestra iz Lila, Simfonijskog orkestra iz Detroita, Simfonijskog orkestra iz Baltimora i Simfonijskog orkestra Novog sveta (Majami).

Zahvaljujući angažmanima i turnejama, Babajan je imao priliku da nastupa u prestižnim međunarodnim koncertnim dvoranama, među kojima su Sala Gavro u Parizu, Vigmor Hol u Londonu, Karnegi Hol u Njujorku, Varšavska filharmonija, Severans Hol u Klivlendu, Pozorište Marinski u Sankt Peterburgu, Herkules sala u Minhenu, Liderhale u Štutgartu, Majsterzingerhale u Nirnbergu, Koncerthaus u Berlinu, Brams sala u Karlsruheu, Betovenhale u Bonu, Filharmonija u Esenu, Dvorana Rudolfinum-Dvoržak u Pragu i Viktorija Hol u Ženevi. Njegove nastupe su prenosile stanice WQXR, WCLV, Radio Francuska, Poljska radiotelevizija, Bi-Bi-Si TV, Satelitki program Japanske radiotelevizije i Medici TV.

Najvažniji angažmani u sezoni 2016/2017. bili su resitali u Kanadi i SAD-u; duo resitali sa Danilom Trifonovim u Nju Džerziju i Sarasoti na Floridi; kamerni nastupi u Los Anđelesu i Fort Vortu; kao i ponovno učešće na festivalu Verbije gde je svirao resital u avgustu 2017. godine. U sezoni 2015/2016. nastupio je sa Roterdamskom filharmonijom i Gergijevim, kao i sa Kameratom iz Izraela u Tel Avivu, zatim u okviru Projekta Marta Argerič u Luganu; na festivalima u Edinburgu i Bad Kisingenu. Ostvario je resitale i koncerne nastupe sa Danilom Trifonovim u Pozorištu Marinski u Sankt Peterburgu, londonskom Vigmor Holu, zatim Los Anđelesu, Atlanti i drugim gradovima SAD-a.

Babajanov snimak Koncerta za klavir br. 5 Prokofjeva sa orkestrom Teatra Marinski pod upravom Valerija Gergijeva objavljen je 2016. godine, za kuću Marinski, i odlično je ocenjen od strane kritičara.

